

Бүгү чурттарның пролетарийлері. каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 156 (11954)

1982 чылдың июль 6, вторник

1925 чылда
үндүлүттүгүс

Өртүз 3 көп.

КӨДЭЭДЕ КОЛ КҮШ

Бистин республиканың коммунистери болган ажылчы чоннары СЭКП ТК-ның (1982 ч.) Пленумунга эш Л. И. Брежневтин илеткелин, Пленумунуң шийтирилсин, оң чүдүдү деп хүлээп алганы СЭКП-ниң Аш-чем программаның изиг чүдүдүгүнүшүн биле хүлээп алган, совет кижилериниң чаагай чоруу дээш, Тываның экономиказын болгаш культуразын хөгжүдеринге доттаамал сагыш салышкыны дээш чүрөктиң ханызындан өөрүп четтиргенин илгерилеп турар.

СЭКП ТК-ның май (1982 ч.) Пленумунуң түңнелдери болгаш «1990 чылга чедир үдө СЭКП-ниң Аш-чем программаны болгаш оңу боттандыраар талазы-биле хемчеглер дугайында» эш Л. И. Брежневтин илеткелинге дүштүр партияның область организациязының сорулгаларының дугайында» айтырыгны чокта СЭКП обкомунуң VI пленумунга чүдүзүлүшү, тускай доттаамал болгаш хемчеглерини хүлээп алган.

Партияның болгаш чакаткыч улуг сагыш салышкыны: мың ачында база СЭКП ТК-ның март (1965 ч.) Пленумунуң шийтирилсин боттандырганының түңнелинде Тыва АССР-ниң көдээ ажил-агыйын хөгжүдериниң материал-техниктиң базазы тургустунган. Чедиги беш чылга дөңсөргө, өңү беш чылга бузурүлгенин кол фондусу үш ажыг катап өскөн. Ол-ла үдө көдээ ажил-агыйын нити продукциязы 15,8 хуу көвүдээн. Мал ажылында чамдык чедикшиинер чедип алдыган. Көдээ чонунуң социал-культура амьдаралын экинчилеринче уланган хей талазы ажыл кылдырған.

Оң-биле чергелештир көдээ ажил-агый бузурүлгенин, республиканың агроуплетур комплексин шапкын болгаш интенсиивтиг хөгжүдериниң сорулгаларын шийтирилээр талазы-биле ажилда шыңгыы четпестериниң барын партия обкомунуң пленумунуң доттаалында демдеглээн. Кол четпестериниң бирээзи — чериниң ажилгалыгын куду деңгээлде. Малдын баш санын көвүдээр, оң камгалалын хандыраар, продуктулуун бедилер, уксаяндылга болгаш зооветеринарныг ажылды организастап турарында улуг четпестер бар. Экономиктиг ажылды чогуур деңгээлге тургузуп, бот-оруга-чарылганын, бригада керээзин, күш-ажылдың акора-шакнадыг төлөвин, материалдыг идиг беринишиниң өскө-дээ хевирлерин чогуур деңгээлге ажылгаары хүнүнү чүгүлө айтыры болуп турар.

Республикага дузалал ажил-агыйларын хөгжүдериниң күсели-биле аш-чем продуктуларын көвүдөдириниң аргаларын четпес ажылгап колгоң. Көдээ ажил-агый продукцияларын болбазыраар, каагалаар болгаш сайгарар талазы-биле бузурүлгенин чогуур деңгээлге хөгжүтүлгөн.

Эш Л. И. Брежнев СЭКП ТК-ның май (1982 ч.) Пленумунга бузурүлгө илеткелинге колхозтарның болгаш совхозтарның партия эге организацияларынга улуг ичизингенин угландырышкан, коллективтерге мораль-психологтуг байдал, организастыг болгаш сагыш-чүрүм деңгээл, күш-ажылчы беринче, ыңчан кээре нити түңкел көргүзүлгөр оларның ажил-чорудулганын шийтирилсин-биле хамзаарылгалыг деп демдеглээн. Парторганизациялар боттарының күненишининерин кол чүгүлгө — кижилер-биле ажилче мөөңсүн турарын ол чүгүлөп айткан. СЭКП райкомнары, совхозтарның болгаш көдээ ажил-агыйның өскө-дээ бузурүлгелериниң партия эге организациялары ол айткышыннарга дүштүр ажылчы чоннар ортузунга организастык болгаш политиктиг ажилды байдальн ханы сайгарып көөр, оңу күштелер талазы-биле хемчеглерин алыр ужурулг. Коммунисттериниң авангарды ролон бедилер, оларның хузааттынып тургустунганын экинчилер, партияның хүрээленин көдээ ажил-агыйның мурнакчы ажилдакчыларынның база специалисттериниң күсели-биле быгылгалары чүгүлө. Парторганизациялар мың административниң ажил-чорудулгаларын контролдуулаар эргезин боттандыраар талазы-биле ажилды деңгээлде бедилер херек.

Ол айткышыннарга дүштүр ажил-херекти тургузар, СЭКП обкомунуң VI пленумунга демдеглентинген четпестерин чайладыр дээш СЭКП хоорайномнарын, республиканың ажил-агыйларында партиякомнарын, эге организацияларның ажылы хей талазы. Ол талазы-биле организастык болгаш политиктиг ажилды сорулгаларын бо хүнерде болуп эрктилсин СЭКП хоорайномнарын, пленумнарын, партия-ажыл-агый активтериниң хурааларына, чер-черлерде болуп эрлип турар партия хураалдарына, чер-черлерде болуп эрлип ажилдап кылып турар. СЭКП ТК-ның май Пленумунуң болгаш партия обкомунуң VI пленумунуң шийтирилсин боттандыраар талазы-биле тодаргай пландары ажилдап кылып, оларны күүсөдир талазы-биле практиктиг ажил кылдырган турар ужурулг.

Оң бирги беш чылдың ийги чылында чер болгаш мал ажылының продуктулуун бедилеринче, көдээ ажил-агый продукттарын күрөөнө саздарының пландарын күүсөдиринче, оңу ай-шаанда болбазырадырчыне болгаш бурун хумгалаларыны күш-ажылчы коллективтерини мобилизастаар оларның дөрт хүлээлгени. Социал айтырыгларын шийтирилээринче ичизингей салып, чонуну, бузурүлгелерин болгаш организастык доттаамал ажил-агыйларын улам ыңай хөгжүдерин боттандыраарын эргезик чүгүлө хемчеглерин ажилдап кылгал, боттандырышкан, партия организастык, проф-экилел, комсомол организацияларын-биле көдээ ажилды бир деңгээл чорудура чүгүлө. Ылаңгыя СЭКП ТК-ның май Пленумунуң шийтирилсин, эш Л. И. Брежневтин илеткелин, СЭКП-ниң Аш-чем программаны, СЭКП обкомунуң VI пленумунуң түңнелдерин ажилчы чоннарга пропагандалаар талазы-биле организастык болгаш политиктиг ажилды калбар-тыр. Ол документтерин партия болгаш комсомолдуң полит-өөредилгенинче, экономиктиг өөредилгеге, пропаганда болгаш агитацияның массалыг хевирлеринге өөренирин дээштиг организастаары чүгүлө. Аш-чем программаны боттандыраар дээш демселге массалар ортузунга партияны организастык, политиктасыг ажилды арга-методтарын улам сайзыраң-гайжыдар, СЭКП-ниң 60 чыл оюн төлөптиг уткуурунун бүгү хемчеглерин алыры чүгүлө.

СЭКП райкомнарынның талазындан совхозтарда партия организастык, партбөлүктөргө онзагй ичизингенин угландыраар чүгүлө. Партияның область организациязының барык үштүң бир кезин — 3897 коммунист көдээ туруп турар. Партияның 3655 кижигүнери болгаш кижигүнерге кандидаттары, 7211 комсомолчулар көдээ ажил-агый бузурүлгенинде шуут турум ажилдап турар. Оларның ажылы бо хүнерде пландыг онзалдарын болгаш социалистиг хүлээлгелерин күүсөдир дээш социалистиг чарышты улам калбар-тырыныче, ажылга аныктыг инициативаларын үндүрүп, оңу калбартырыныче бо чылдың шыгдалдарын төлөткн-биле туруп эртеринче, чайлаглашкын, мал чеминиң бөлөткел, мыргыла, хову ажилдары ышкы чүгүлө кампанияларже массаны мобилизастаарыныч уланган. Бо бүгү хемчеглер СЭКП ТК-ның май (1982 ч.) Пленумунуң шийтирилсин амыдаргал боттандыраар дээш ажилды чедикшииниң тур-густурунга дузалар ужурулг.

Наадымга уткуштур

БЕДИК ДЕНЗИ ДЭЭШ

«Сукпак» совхозун мал ажылдыглары республиканын малчылар наадымнага киржир эрге дээш социалистиг чарышка илсекпейлг киришпешкан, бо чылдын бирги чартында семитир малдан немесде деңиз алырынның планын 141 тоннага, а июнь айда — 112,5 тоннага ажыр күүсеткен.

Ам совхозунуң семитирге шөлдеринде дөрт кодада шууту 7957 шарыктык чүт-лө тургузуу азырап турар. Малды ажаа-чөмгөрүп турар эвеноларын болгаш тус-тус кадарчыларын арамда чарышты база күш-ажылды бидилиг организастаан бу-дүрүлгө бедик түңнелдерин чедип алырынга көсүкүлүг берип турар. Мал семит-ти азыраарында хей чыл-ларда ажилдап келген, удуз арга-дуржулгагы хоотун кар-дарты Григорий Терешович Сурыкинниң удузган эвено-зу будунга быжыккаан 2300 шарыктык июнь айда 47 тонна немесде деңиз алыр пландыг тургаш, херек рында 68 тоннамы, азы бир-башка онаштыр хонукта ор-тума-биле 904 граммын ал-гаш, өскө эвеноларын чар-рышка мурнаа. (Күш-ажыл-га доттаамал бедик көргүзү-лери чедип ап, хей-ниги ажилдарына илсекпейлг кирип турар удуз кадарчы Г. Сурыкинниң чамгыс чер чуртуттары чокта чаа район Советиниң деңгээлде сонгалар, Удуз кадарчы Ала-тоев Исакович Ермоловтиң удузган эвеноу чартык чылда болгаш, сөзүгү өрткөн айда база-ла эки түңнелдерин чедип алган, чарышка ийги-чери ээлээн. Бо эвеноларды дуржулгагы кадарчылар Хирин-оол Саая, Григорий Күчүп, Александр Кулаков олар хүлээлгени ажил-херек-ке кызымаккай-биле өскө-лөрдөп ылгалып, хей немесде деңгээл чедип ап, коллектив-тенде мактадып туралар.

Мал семитир Сукпак кат-тыжымшыктын кол буд-дүрүлгө — «Сукпак» совхоз-

бөөр ужурауг турган чөм-периң чартык кезин беэин берип шыдааан совхозтар бар.

Чамдык удузгучуларын болгаш специалисттерин «мал-ды силерге хүлээлг берген бис, оон ыңай канчаарын бот-тарынар билгир» дээр хары-салга чок хөвүнү хомудан-чыт. Нити ажил-херекти мичаар кызып көөр, чамгыс будунуң «дүмкүтүп боралаар» чорукта кандыг-даа эки түвө чон дээрар бидилгир-ле бол-гай.

Мал чөмperi-биле четтир-шылдыр хандырылганын айткыш — үдө шийтирилээр соруга-биле «Аш-Чыраа» совхозу каттыжымшыктын мал чөм бөлөткөр базаа ажил-агый кылдыр органи-застаар дугайында чөтүг ай-тырыгны сукпакчылар бол-гаш Кызыл районуң удуз-гучулары республиканын үзүртүр органиалыг тургу-зуу турар. Ол шынап-ла ы-чаар шийтирилгенине бөөр бөлүз, каттыжымшыктын ажилында түгө дузалыг бо-туру чүгүлө.

Сукпакчылар боттары бо чылдын 2100 тонна ситенин кезип бөлөткөр пландыг. Рай-он Советиниң деңгээлде дуржулгагы механизатор С. Осиповтуң удузганы ме-ханизастаан бригада бо хү-перде аныс ситенин, сава-ниң кезип, сөөртүп, удуз-ла малга берип турар.

Кызыл хоорайнын шеф-ти органиалыглары совхозка 2600 тонна бузур-буруну бө-лөткөн бөөр пландыг. Олар-ныч чамдыктар ам айт-тылган участоттарында ажилдап турар болгаш 300 ажил тонна бузур-буруну бө-лөткөн, дүжааган. Сөөртүп эскелген бузур-буруну ол-ла тораан машиналарга хедир-ип, далайлааш, өскө чөм-peri-биле мада малга херип турар.

«Сукпак» совхозун мал ажылдыглары Аш-чем про-грамманы амыдаргал бот-тандырыныча төлөптиг удуз-гузуун кирип, азыраа-штырышканын аш семит-тир чөмperi-биле ажил-херекти дүжээр дээш кызымак ажил-лап туралар.

Х.К. МОНГУШ.
Кызыл район.

ИЙИ КАТАП АЖЫРГАН

Кызылдын орук септе-ге-тудуг эргелелин ажилчынары СЭКП-ниң тургустунганын 60 чыл болуп оюн төлөптиг күш-ажыл-биле уткуур дээш кы-зымак ажиллап туралар. Олар Элегес-Аксы — Көчө-тово аразынын оруунга сай төп, чалап кылырын планда көрдүнгенин ийи ай бурунгаар доозупкан-нар.

Ук коллектив беш айлар дургузунда 572 мун рубль-дин септеге-тудуг ажил-дарын кылган. Ол көргүзү-пландан 145 мун рубль ажыг болган. Коллектив июнь айнын планын ажыр боттандырган.

Социалистиг чарыштын мурнуку одурганда эска-ватор машинин В. И. Се-ребряков, оон дузалакчыы С. И. Литвинен олар чо-руп ораар. Бо акипаж өрт-кен айны будурүлгө пла-нын ийи катап ажыр күү-сеткен.

Ш. ШАГДЫРЖАП.

УЕНИИ МУРНААН

«Тыва даг-дугу тудуг» эргелелинде А. С. Кужуге-ке удузган коммунистиг күш-ажылды бригадыы Постоаныйн суурда 30 аал чурттаар чурттаага бажы-нынын туудун доозуп ту-рар. Эрткен айда бригада 26,1 мун рубльдин тууду-монтаж ажилдарын ший-гээдин алган. Олар пландан ажыр үш мун рубльдин ажилын будурүлгөн. Мур-накчы бригада июнь айнын планын 100 ажыг хуу күүсеткен.

Чыл эгезинден бөөр бри-гада барык-ла 160 мун рубльдин тууду-монтаж ажилдарын кылып, план-нын онзалдын ажыр күү-сеткен.

Ийи квартиралар бот-тарынар туудунда В. С. Салчакка удузган чаа-ныкчылар, бетониктер үр-түтүлгөдү ажилдап ту-рар. Олар чыл эгезинден бөөр беш бажынын туудун дооскан. Ам ол бажынары шеверлекчилер ажилдап турар.

(Бистин көрр.).

ТУДУП ДООСКАН

СЭКП ТК-нын болгаш СЭКП-ниң Министрлер Чөвүлели-нин хүлээп алганы, СЭКП ТК-нын май (1982 ч.) Пленуму-на байдальтыг «Көдээ чонун амьдаралынын чурттаага, коммунал-амьдарал болгаш социал-культура байдальтын улам ыңай экинчилер хемчеглер дугайында» доттаалыга түштүр «Искра» совхоз туудуг ажилдарын калбертикан.

Бо чылдын туудугта совхоз 32 мун рубльди чарыгаарын баш бурунгаар көргөн. Ол-ла план бузугар ийи чурттаага бажыны туттуган. Ийи квартиралыг бир бажыны база бурун ажилгала кырген. МТМ-ниң диспетчер бажы-нын, кызыл-бузуну туудуп дооскан.

Ам Арыг-Бажында ийи аал чурттаар бажынын туудун ларый эгелээр дээш Доткан-оол Монгушка удузган тууду-жулар эвеноу оон ыжып бөлөткөн ап турар. Сес кижик састыг бо туудугу эвеноу Кожкар-оол Монгуш, Калчарай Хомуш, Комбу Ховалыг болгаш оон-даа өскө хоочун ту-дугчулар бар. А Дүктөмөй Ондарын удузган комсомол-чу-аныктар эвеноунда Маадыр Ховалыг оон тургустунган баштайгы хүнүндө эгелер ажилдаан кижилерин бирээзи.

Совхозтун нефтебаза туудуун иштик монтаж ажилда-рын районун «Сельхозтехника» каттыжымшыктын ин-женер-слесарлар бригады кылып эгелээр. Ол бо чылды ажилгала кире бөөр. Олар бо хүнерде Кызыл-Хаванта АВМ туудун эгелээр. Ынчалза-даа оон тус-тус деңг-терек-селдерин эитеп, туудуштурар ажил ам-даа доозулбаан. Чү-ге дээш, чамдык дериг-херекселдер чок орта четпестел-мөөн. Ам оңу четпелен, кылып кирипкен. Ынчангаш ол аг-регаттын туудун мал чөмperi-биле кеткелениң үзүндө долу ажилгала киирери эргезик чүгүлө.

А. МОНГУШ.

Таңдыдан медээлер

МАСТЕРЛЕР ЧАРЫШПЫШААН

Тона аттыг совхозтун дирек-тору И. П. Козлов зоовет-специалистер-биле хонуну массалыг кыргыздарын эге-дөө мурунда пунктуула ажилдаар удузту чмын, ху-ралыгын чыгаш, кижик бу-дүрүлгү ажилдап кылар вор-мазын, күш-ажыл төлөвин, хуи турумун болгаш өскө-дээ түңнелдерин тайыбырлап, кампаниянын кыска хуусаада эки шынартыг доозарын ола-рга күзөөн. Кыргызчы буру-дүн ажилдаар черин айтп, аяна хой туудуп бөөр, дүк да-жыгдар кижилерин тус-ту-зунда быжыккаан.

Чанчыла бугаар, кыргыз-ла-ны аныктар эгелээр. Ол хүн комсомолчу Сергей Ондар бир дугаарында электин халкын ажилдакташ, баштайгы хуи-дүтүлгө дески кыргын. Дүк дажыгачыны Марина Сотна ол хонун дүтүн деңгээлдер-ге 3,5 кг болган.

График бугаар, коммунист-малчын М. Д. Кузнецов ко-дан хонон бир дугаарында кыргын эгелээр. Бедик арга-а.

А. ЗАПЦЕВ.

АДАКТАЛГАН

«Коммунизмин хереди» совхоз бо чылдын 24559 хонуну кыргын болгаш күрүнеге 75 тонна дүктү садар хүлээл-геге. Амгы үдө совхозка хой кыргыздары доозуп чокшун-лаан, 18 мун хой кыргызтан-ган. Күрүнеге хой тонна дүктү саткан.

Кыргызда пунктуула

О. ШАРАВИН.

ӨӨРҮШКҮ-ХӨГЛҮГ УЖУРАЖЫШКЫН

ныктырып келир найралчы уткуушкун, солуз чүгүлө-жылдар анаа болган.

Культура бажынын көркү-чүдөр долдур олурупкан. Ком-бинаттын парток секретары В. Б. Петров аалчыларга байыр чедирип, комбинаттын ажил-херектериниң дугайын таныш-тырган. Профбөлүгүлөдүн секретары С. Д. Кирова сөс берген. Барган аалчыларын та-ништырып, Красноярск край-нын болгаш Тыва АССР-ниң аразында экономиктиг калы ажилдажылганын болгаш культура хараазаарынын чалдына калбарып, хөгжү-турарын чүгүлөш, ол край-нын Тывада хүнери — ССР Эвеноленин тургустунганын бээр 60 чылдыга турса-кааткан хүнер оон бадтык-кай болуп турарын демде-глээн.

Красноярскин «Искра» дээр будурүлгө каттыжым-шыктын токары Социали-стиг Күш-ажылды Маадыр Александр Павлович Шерсто-

битов комбинаттын бүгү ажил-чыларынче, суурун ажы-ка чоннарынга байыр чедир-ип, СЭКП-ниң XXVI съезди-нини шийтирилсин, он бир-ги беш чылдын онзалдарын күүсөдиринге чаа-чаз чедикши-неринг бөлүрүн оларга кү-лөп, бодунуң ажилдап турар будурүлгенин күш-ажылчы чедикшиинеринг дугайын чыгашканарга таныштырып, чүрөктиң ханызындан ажи-лума бузур-биле уткуу, хү-лөп ол турары дээш өөрүп четтиргенин илгерилээн.

Красноярск комсомолунун шапталынын лауреады, чоң-уну урун чогаалдагынын бирги Бүгү-элдөк фестивалы-нын лауреады, XX Олимпый оюннарын ажитканынын бол-гаш хатганынын бузалынын кижикчиин Сибириниң Күш-ажылды Кызыл Түк өрөг-ниг технологтуг институтуна студенттериниң «Енисейин хаалалар» дээр улусчу таңпы ансамблин оон көргүзүлгери эгелээнин концерт башкарык-чызы Виолетта Левшина чар-лаптарга, залга адыш час-кашкынары диктирер үнөп.

«Байраалдык калыкка» (солоиз Г. Розова), «Ижг бү-биле» (солоизер О. Прошина, Г. Розова, А. Сафонов), «Браажы куштар» деп таңпы-ларны ансамблин ойнакчы-лары сорук киришкенин күүсөдирге, көркүчүлөр алыш часкашкынары-биле үдөп турган. Орус улустун «Кидис-диктер» болгаш «Коробейни-ка» деп ырларын хөгжүм хе-рекелдерин-биле И. Агейич, В. Грешин олар тергенин аки-рылап күүсөдирге, көркүчү-лөр тайганын чайгаар үнөп кайтамчы чараш чечектери-биле шаңнаан.

«Енисейин уунга селгүс-төшкенин» (солоизер А. Михайлова, А. Розов) таңпы-нын ансамбль күүсөдирге, шап-кын агымның Улуг-Хем, оон магалыг чараш бойдузу киж-ин караанга ол-ла олзаан көстүп келгенин турду.

Улуг орус чүрүкчү, бодуну

уран таланты-биле делегей-нин магадаткан Василий Ивало-вич Суриковтун чурал чү-руунга үндөлгөн тургускан «Енисей кизиктери хөгжү сел-гүс-төшкенинде» (солоизер А. Аносова, О. Прошина, А. Са-фонов, М. Мухин) деп таңпы-ларны көркүчүлөр чыгыш-биле уткаан. Ойнакчылар оңу бе-лик көдүрүшкүнүгү, хей-аттыг күүсеткен.

Орус улустун «Волга хем» деп ырызын болгаш сөзүн Иса-ковский, музыкалы Блантер чогааткан «Ол чечектер артык чараш чечек чок» деп ырыны Красноярскиннн күрүне фи-лармониялынын солиан Ва-лентина Шевченко ыраан күү-сөдирге, алыш часкашкы-нары чалгылаштып турган.

Улуг концерттин түңнели-де «Сибирский плас» деп таңпынын ансамблин бүгү кижикчилери күүсөдирге, залга олурган бүгү кижилер бут кырынга туруп көзө, алыш часкашкынары, кый-гы салышкынары-биле ут-

уран таланты-биле делегей-нин магадаткан Василий Ивало-вич Суриковтун чурал чү-руунга үндөлгөн тургускан «Енисей кизиктери хөгжү сел-гүс-төшкенинде» (солоизер А. Аносова, О. Прошина, А. Са-фонов, М. Мухин) деп таңпы-ларны көркүчүлөр чыгыш-биле уткаан. Ойнакчылар оңу бе-лик көдүрүшкүнүгү, хей-аттыг күүсеткен.

Орус улустун «Волга хем» деп ырызын болгаш сөзүн Иса-ковский, музыкалы Блантер чогааткан «Ол чечектер артык чараш чечек чок» деп ырыны Красноярскиннн күрүне фи-лармониялынын солиан Ва-лентина Шевченко ыраан күү-сөдирге, алыш часкашкы-нары чалгылаштып турган.

Улуг концерттин түңнели-де «Сибирский плас» деп таңпынын ансамблин бүгү кижикчилери күүсөдирге, залга олурган бүгү кижилер бут кырынга туруп көзө, алыш часкашкынары, кый-гы салышкынары-биле ут-

каан. Ансамблин уран чүуа удузгучу болгаш таңпы-ларын тургузгучу РСФСР-ниң культуразынын ааларыг ажилдакчы Геннадий Пету-хов баштадыр бүгү ойнакчы-лар сценга көстүп келгени, бистин хей националдыг Тө-рөөн чуртутуш уластарынын бузуабас найралына алдар болдурган алыш часкашкы-нары залга үр үдө дагы-дагын чалгылаштып турган.

Өөрүшкү-хөгжүг ужура-жымшык, найралдын ба-йралды Хову-Аксы ажилын суурунуң Культура бажыныга ыңчалдыр доозулган.

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.
«Шынын» тускай көрр.
ЧУРУНТАГА: солагай та-лазында — Социалистиг Күш-ажылды Маадыр А. П. Шер-стобитов комбинаттын ажил-чынары-биле; оң талында — ансамбль киришкениннн суурунуң чоңу-биле ужура-жымшыктын үзү.

В. ЧАДАМБАНЫН фотолары.

Сонгу Дөштүг океанын эриктирип Мурнуу Саян далаарында чедир чатталып чорутуш, шулу төбөт чурттуг деңиздериниң оң ажыг ху-дун элөөн ийи дакпыр өрдө-ниң Красноярск крайын тө-лөдөкчилерин Таңды-Ула-нын бетин эгелээр «Тыва ко-балы» комбинаттын ажил-чынары, инженер-техниктиг ажилдакчылары, албан-хаак-чылары, Хову-Аксы суурунуң ажилчы чоннары өөрүшкү-хөгжүг уткаан.

Аалчыларын комбинаттын бетинде ар кырында ол чер-нин төлөдөкчилери көзө ут-кааш, Культура бажыныга үдөп чедир берген. Сагыш-сеткилдиң өөрүшкүгү дай-

КОЖА ВЫСТЫҢ МУРНАКЧЫЛАРЫ

Ш ы н _____ 2-ги арын • 1982 ч. • июль 6

НАЙЫРАЛДЫҢ УЖУРАЖЫШКЫННАРЫ

Кал ханымын болган.
Танды сымалың акар ар-
тың — чингир поган эмирлер
эде хенис мыкшан чараш
Чаа-Ола кыргың районун
удурт ажалдакчылар.
Аныктары, пионердери аал-
чыларыңа чек тустуң, ху-
лап алганнар.

«Кирин моорлар!» деп
ээлек чалалыңа ада-биле
Самагалдай суурга найыр-
алдың ужуражыңа хураң
эрткен. Хураң соода Кул-
таңа бакымыңа «Жаркы»
ансамблдин концерт бол-
ган. Ону көрүкчүлөр ууз
соуургал-биле көргөнөр.
Анаа РСФСР-нин культу-
ра

амын алдарың ажалдакчы-
мы болган Тыва АССР-ниң
алдарың артист Клара Су-
чугашеваның болган Тыва
АССР-нин культуразынын ал-
дарың ажалдакчы Власти-
мир Чаптыковтун ырлары,
ираажы Нина Катаванын
«Кудайым» деп ырызын
чон аажок соуурган.

«Жаркыны» солун ыры
болган танымың «Тес-Хем»
болган «Чодура» сохотар-
нын ажал-чыгыңа О. Шы-
найдан келген малчынар-би-
ле катат көргөнөр. Ужура-
жылга кала-лаа акы-дуңма
найыралчы бойдалга эрки-
зээн.

«ЧЕТТИРДИВИС, СОЛУН-ДУР»

Хаксиянын ыры болган
таңыңың «Жаркы» ансам-
блдин жайгашкың солуң
көрүзүлгөң Тес-Хем ра-
йонун ажал-чыгыңа хураң
чону Хакас автономунг обла-
стың партия, совет ажалдак-
чылары база ыры болган
таңыңың «Жаркы» ансам-
блдин артистери-биле ест-

самбли оон улаштыр-ла Эр-
зичте хаксия. Аалдан көрүн
бап бурунгаар биятеш, чет-
тикпей турган эрзичилер.
Хаксиянын төзөлгөң Тыва-
лаа ал-сурагың Таралың
хеминг ууңуңа уткуп алган-
нар. Аалчылар ол-ла калкың,
Эрзичин В. И. Ленин аттыг
сохотуңуң төвү Бузун-Бажи
суурга дүшкөнөр. Оларын
пионерлер чекет тустуң,
парток секретары С. Кадм-
оол чыгалганың журнуң-
дан байыр чедирин уткуп ал-
ган. Сохотуң ажал-чыгыңа
ригет солуң концертти ба-
раалгакан соода Бузун-Ба-
жи көдө Советтин кууском

даргазы Т. Бады көрүкчүлө-
рин өмүзөөлөң аалчылар-
ның баралгакан солуң кон-
церти дөш көрүң четтирген
птеректен. Оон соода аалчы-
ларга тураскал кылдыр бе-
лектерин тыгыскаң.

Ырыңың болган таңыңың
«Жаркы» ансамблдин оюн-
көргүзгөң Эрзич районун
Мөргөң болган Нарыңга ба-
за болулаан. Аалчыларын
барган-четкен чедирин
улут-даа, биче-даа көрүкчү-
лери хүндүткө-биле уткуп
ал, оюн-көргүзгөң дөш
«Четтирдивис, солун-дур, оо!»
деп чыгың-чымак сестерин
птеректен турганнар.

«Енисейин хаялары» ансамблдин көрүзүлгөң.
В. ЧАДАМБАНЫҢ ФОТОЗУ.

ЧЕЧЕКТЕРНИҢ ЧАРАЖЫН — «ЖАРКИГЕ»

«Жаркыны» хакас чоңуң
амыдыралы тургускаң. Оон
тытпый келген төңгүзү мын-
ды. 1957 чылда аныктарың
болган студенттериниң
Бүгү-делегей фестивалыңа
белеткей калбарган хүнер-
де Абаканың эң талан-
тың оолдар, кыстары бот-
тарыңың эң туралы-биле
таңың ансамблин тургускаң.
Ону хореографияга бүгү
чурталгазың бараалгакан
Сара Даниялова, Словина
удурт, хакас чоңуң амы-
дыралың, ажал-чыгың көр-
гүскөн таңчылары тургуз-
гөдөң. «Жаркы» кыска үе-
ниң дүргүзүңа чогадыңгың
улуз бажымың кылдың, Мос-
кала болган делегей фести-
валыга кижирер аас-кеңижик
болган.

1970 чылда Молдав ССР-ниң
лайыскалы Кипиньёва таңы
ансамблдериниң көрүлдө-
көңүзү болган. Хаксия-
нын «Жаркыны» РСФСР-ниң
еске-даа таңың ансамблдерин-
биле кады ол харымсалгың
конкурса киришкөң, лау-
реат атты чаалан алган бол-
ган. Чаа-Ола, РСФСР-ниң
Улус ажал-агылыңың чед-
дишкениңиңиң делегейге
де элээн кал концертти көр-
гүзүң кинога тырттыңаң. Бо
конкурс болган байыскалыга
оюн көргүзүң ансамблдин ат-
алдарын улам көдүрүң, оон
бот-тыгыңгы артистериң со-
рук кириң.

Тыва АССР-ниң культу-
разынын алдарың ажалдакчы-
мы Владимир Чаптыковту ба-
за-ла эң билер бис. Оон үнү
Тываның делегейге, «Жаркы-
ны» чыгың театрынын спен-
салың каш удаа чыгалганың.
Клара Сучугашева-биле
оон ийленсир ырларың чон
оңа маансаң.

Красноярск крайың Тыва
АССР-ге хүнериниң байыр-
ың ажалдышыңыңа болган
улуз концертке «Жаркы-
ны» кижирген номерлери ба-
йырлады аян кириңиң. Наас-
таан болган олар програм-
мага оңайга, өскү чери эл-
зээн. Театрга чыгалган чон
«Жаркыны» оюн көргүзүң
аажок чыгың хүдзөң алган
болган димиттиң адың час-
кашкыңы-биле шаңлааң.

Сурагың ыраажың Клара
Сучугашева, Владимир
Чаптыков, Зинаида Аршанова
оларын номерлери-биле че-
ргелештир ансамблдин про-
граммаларыңа дүшкөн таңчы-
лар «Паш тооруң чыгарың»
«Аржымдар-биле күдөдир
таңың», «Ылаам оолга хот-
халтарың» дөш өске-лаа но-
мерлер хакас чоңуң уран
чүдүң биске төлөткөң-биле
бараалгакан тур.

Тываның чоңу бистия
ансамблдин артистериң
хоочун таңыштары, чоң өн-
үктөрүң ылаам акы-дуңма
ыламың бау-биле аялжың чыгың
хүдзөң алган. Хөгүм-шүн
театрыңа баштайтын концерт-
ке бистин көргүзүлгөңиң
улут чедириниң эркиң.
Бистин концерттериң Эрзич
болган Тес-Хем районун
га база-ла чедириниң эркиң
— деп, «Жаркыны» уран
чүдү хуруңчуң Павел Ми-
хайлович Ким чыгалган тур.

А. ЧАРАШ ООЛ.

ТӨПЧҮДҮЛГЕ СООНДА

Бай-Тайга районун библио-
текалары 1980 чылда төптү-
көн системалар кырген. Ында
районун бир, көдө суурлар
да 6 библиотека болган ра-
йонун урутар библиотекасы,
шуну 8 библиотека кирип ту-
рат. Төптүкөн соода ном
фондуңу, 35.482 экземпляр че-
дир ескен. Оон иштинде ра-
йонун төп библиотекасында
ном фондуңу 27.539 экземпляр
боон турар.

Эртек чылдын түншөдө-
биле алырга: ном биждерин
район 107,2 хуу азы 1980 чыл-
га дейгөргө 5119 экземпляр-
ны хөйүн бижтиктең. Номуңу-
чулар саның планын ийи-
нине-биле районда 102 хуу
күдөткен. Көдө библиотека-
лардан эң эки көргүзүлгөң
Шуяңуң көдө библиотекасы
(Эрзичин Серен Хүрэн) 1981
чылда чон таралгакан
117 хуу күдөткен, 1980 чыл-
дын декабрында 4563 экзе-
мпляр номну хөйү таралды,
номчуңулар саның планың
110 хуу күдөткен, 1981 чыл-
да районун библиотекалары
аралыңа социалисттик ча-
рыштын тикелчези болган.
Ийгиң чериң Бай-Тайга (Эр-
зичин Роза Чөгө), үнү-
зүң Кызыл-Дагын (Эрзичин
Дамдычан Чечек) көдө
библиотекалар тус-туста а-
гылаң. Тикелчелерин шаң-
на-мактааң.

Районун библиотекалары
идей-политиктик, мөзү-шыл-
ар, эрге-хоойу, экономика болган
социал хөгүдө: айтырлары-
гыңа хамаарышкан ажалдары
хөй талам кылдыр органи-
заастаң келген. Оон аңгыда
район библиотекаларынын
ажалыңа кол чери СЭК-
ниң XXVI съездинин мате-
риалдары, Л. И. Брежневтин
«Бичиң чер», «Катаң тургу-
зушкун», «Күр чер» болган
«Сактышкыңар» деп номна-
рың пропагандаларыңа база
СССР-ниң 60 жылдыгы
тураскалың тускай белеткен
база «Партиянын айтышкы-
ны-биле» деп үш көзөктөй
тургустуңаң делегелерин
кылган.

Сурагың чогаалчылар А. А.
Фадеевтин, Д. А. Фурмановтун
база Тываның сурагың чо-
гаалыңың, партия, куруно
айылдакчы С. К. Токанын
тус-туста юбилейлеринге, ту-
тарын эрттириң, малчынар-
же, бригадалар, фермалар-
же көкөр библиотеканы органи-
заастаң, бүгү ителделерге
дүштүр ажалдап турар. Бай-
Тайга көдө библиотеканы
ин массалыг хемчеглери
чорудуп турары эки. Ында
солун темалыг көкөдөр, дис-
путтар, конференциялар үр-
гүзү эртин келген. «Анык
өгүдө», «Спортуң өгүдө»
деп темалыг көкөдөр, мар-
гыдалар солун эртен.

«Төз» сохотуң Кызыл-
Даг сазырында библиотекар
Дамдычан Чечек суурла
агиткватриалар-биле ажалды
аңк чорудуп турар. Ол Кудуң
хөйү бригадалыңын малчы-
ларың күзөгүн аалчың.
Районун төптүкөн библио-
тека системасынын директо-
руда Кызылдын «Уран чү-
дү» чыгышының библиотека
салбарынын баштайгы доо-
аукчуларынын бирөөн Раиса
Шаммакова Иргит ажалдан
турар. Ол Москвага бир ай
хууаалыг билгү бедилер кур-
са өөргөткөн келген.

Дөрт чыл бурунгаар район-
ун төп библиотеканың эр-
гала болза, аңгы-аңгы өрө-
дөргүң, улут дөштө бажыңа
көргүткөн таарымчалыг. Ын-
да номчулаа азын база аңгы-
лаң тургускаң. Төптүкөн
системалыңа тускай библио-
бус бар. Оон биле көдөзө
улушкүлериң кылдың, көдө
библиотекаларга чаа номнар-
ын чедирин, библиотекалар
аралыңа номнар солтулазың
чорудуп турар.

Кылдыңың турар ажалдар-
биле төргөсөтүр шийтир-
лө чөдүр айтырлар база-ла
хөй.
Бир-де дугаарында, библио-
текаларың профессионал
бизинс бедиринче оона кы-
чөгөйгөй салгың дегеттиң
турар. Районда 19 библио-
текарың чүдө 4-ү тускай
ортумак артемат Артан 15-и
хөй чыл статистик ийи-
көй ортумак шикто дооска-
лар болуп турар. Эртек чы-
лы Улан-Удэниң, Барнаул-
дун культура институттары-

че ийи кижини өөрдөп чо-
руткан. Оларын доозуң ке-
дир аң-даа ырак. Районда
инити-биле, көкөр библио-
текалар чедер ужуруң 35 ту-
руш бар. Көкөр библиотека-
лар-биле ол чедерге чедин,
лекция, беседаларын кылдың,
номнарын чедирин турар-да,
оо ажалды доодамал чорут-
пайн турар. Согуң үеде оо
ажалыңа сохотуңаң шимчелес-
тээн. Төп библиотекада бол-
ган чамалыг көдө библио-
текалар ном фондуңа көнүгү
бөйлөк. Ынчалда-ла оу сол-
чүп, шын ажалдар талазы-
биле ажалдарын аң-даа че-
дир организаастап турар.
Ном камналганың, оу шын
эдилээринче сагың салыр.

Районун библиотекалар ажал-
дычыларың хөй-инити, аян
организация чедер-биле
харылзааы аң-даа кошкан.
Чамалыг коллективтер-биле
кады чорудар дөш, планын
тургускан хемчеглер кылдың-
маан. Чижээ: милиция, суд,
прокуратура чедер-биле на-
ды эрттирер дөш ажалдар
эрткен. Районун кайы-лаа
библиотекаларында орус дал
кырында калдың-даа тамага
солун, ажалың номнар хөй.
Ынчалда-ла районун чүр-
гакч чонунда тыга дылга
уңуң номнарга чыгың-дигер
дөш хөй-биле кирип турар.
Ыланга көдө библиотекалар
аралыңа тыга номнарын
солутуруп, сайгарың, ном-
чуңуларга чедирин, төп-
чүдүлгө системасың ажал-
дычылар чүдүлгө көрү
ажыгың.

«Төз» сохотуң төптө ба-
за Найырал сазырында библио-
текалар оон ажаллас.
Таарымчалыг оран-бизин-
биле хандырткылаң. Найырал
сазырыда библиотека Эр-
Хак көдө Советиниң конто-
разы-биле кады чыгың чедер
турарың чүдө тайыбыр-
лаарың. Сохотуң төптө библио-
текаларың турар чери ба-
за-ла оон дөрдөдөс, кызымы
болуп турар.
«Төз» сохотуң дирек-
цияың, Эр-Хак көдө Со-
век, бо бүгүң чорумчалы-
биле шийтирлөр ужуруң.

С. ИРГИТ.

ААЛДАРНЫ ЭРГИП, КЕЗИП...

Аалданымыңаң бээр 15
чыл чоокшулаң, ынчалда-лаа
кадык-шындоң чүгээр болган
почтачылар ажымыңа аң-
даа хөдөөр мен. Сагым-Бажи
хөйү бригадалаа Ооржак
Ылай-оол. Хорунуг-Ойнуң
бригадалаа Белек Кара-Саз
оолар почтачылар туралар.

Мениң чедип турарым Ортаа-
Халым хөйүң бригадалаа
27 өрөң шикто дөш эр-
зичинде арам ырак-чөштүг,
тарамык турткан туралар.
Чижээ, кымың үеде Турук,
Теректин-Оору. Сулуг-Ча-
рык кыптагаларга, аңгы үеде
чайгалларга чедер ийиң-
лаа бедең эвес. Ынчалда-лаа ма-
лыңарын чыгыңаң солуң-
нар, журуалдарың чөдүр үе-
динде чедирин бистериң,
почтачыларың дөш хүдзө-
гөң болур.

Уең ажал чылдарлаа ма-
лыңарга почтачылаң, солуң-
сеткүдө бижип турарың дөш,
оларын хүдзөңг уткуру
аалчымы болуп келдир. Бо
арамда малчынар аалдарың
аңгың, чадаң, сөзүң үеде
сүт сөөрткөн машиналарга
азы мал эдилериниң-даа ма-
шыналарыңа ушмакыңаң,
чачыңаңың солуңнар,
журуалдарың, чага-бизиниң
чедирин-дир мен. Партиянын
сөзүн, айтышкыңарын биз-
жон солупуңар, журуалдарың
чыгыңаң эдилерин өй-
шанда чедирин чүгүз. Бис-
терин, почтачыларың, бар-
ган сагымыңа малчынар
өөрүң, чыгың уткуп турары-
нын ужуру-лаа ол.

О. САРЫГ.

ССРЭ — чүрагаларда

ССРЭ-ниң Төп Статистика
бюролагың белеткен
«ССРЭ-ниң 1981 чылда сана-
ры» «Сал-хө» болган статис-
тика» ном үндүрер чөдүр деп
статистиканың доңу чым-
дымың чырыңа үндүрер.
Ында Совет Эвилелиниң эпо-
минити болган социал хөг-
үдөлүгүн дугайында сана-
ры, а ол мынан оңу 1922,
1940, 1965, 1970, 1975 болган
өскө-лаа чылдар-биле дейгөн
түншөлөр кырген.

(СЭТА).

ИЮЛЬ 6-ДАН 8-КЕ ЧЕДИР ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ИЮЛЬ 6-ДА БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг
программа. 8.40 — Эртенги
гимнастика. 8.55 — Футболда
делегей чемпионнады. 11.20 —
Телемөдөдөр. 11.25 — 11.45 —
Чапсар. 11.45 — Телемөдөдөр.
11.45 — «Комсомо» — мөдө
салым-тозуң. Документалдыг
телефильмдер программалы:
«Төзүн чедирин чымың»,
«Хорайда троллейбус чоруп
турар». 15.15 — Уруларга
фильм. «Забарын оорлан апар-
ган». 16.25 — РСФСР-ниң кү-
рүшүн үрер хөгүмүңүң
РСФСР-ниң уран чүдүлгөң
алдарың ажалдакчыың И.
Сергеевтин удуртуулугу-биле
келген. 16.45 — 17.00 — Чап-
сар. 17.00 — Шүтү кижилерге
стадион. 17.30 — «Туртун
хоу-шөдөдериң». 17.45 — «Эр-
тем амдыларың».

КЫЗЫЛДАН

18.40 — «ССРЭ-ниң 60 чы-
лыңа уткуштур». «Красноярск
крайың Тыва АССР-ге
хүнери». «Ийгиң мергежа-
ды». Красноярск телевидение-
синиң программалы. 19.20 —
«Бедик-биле эмиэшкың». До-
кументалдыг фильм. 19.40 —
«Азия төвү». Информастыг
публицисттик программа. 19.55 —
Чаралдар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг уду-
нар, чаштар!». «Хуулаа-
зың эки». 20.15 — Делегей-
ниң И. П. Чайковский аттыг
7-ги консерватула. 21.00 —
«Уе». Информастыг програм-
ма. 21.35 — «ТТ-ниң акрыя-
ның эң баштай. «Уттуң бобас
кыдың». Уран-чечен фильм
(КДР).

ИЮЛЬ 7-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг
программа. 8.40 — Эртенги
гимнастика. 8.55 — Кызыл ту-
тук Кара далаа фондуңу
ыры болган планка ансамбли-
ниң концерти. 9.35 — «Бистин-
биле кады кыл. Бис ытшаң
ыл, бистен аңкым». ГТР-дөң
дамчыдыла. 10.35 — «Аржым-
ка соода». Уран-чечен теле-
фильм. 11.40 — Телемөдөдөр.
11.45 — 11.45 — Чапсар. 11.45 —
Телемөдөдөр. 11.50 — «Хор-
айда болган кижилерге». Эр-
тем-пентердизг фильми.
15.15 — «Хөйүлүңу бияр сен
бе?». 15.45 — «Лазыгыңың».
Тележурнал. 16.15 — «Горни-

дыр адымыңың». 13.25 — Фран-
цуз дал. Эредилегейиң 2-ги
чылы. 14.00 — Уран болган
кылып бил. 14.45 — «Бремен-
ниң хөгүмчүлери». Музы-
фильм. 15.05 — «Мөңө ырымы
бүдүрүткен». Фильм-концерт.
15.50 — Телемөдөдөр. 16.40 —
18.25 — Чапсар. 18.25 — «Ур-
ук салында-ла — хүн». («Ор-
бита-3»).

КЫЗЫЛДАН

18.40 — «ССРЭ-ниң 60 чы-
лыңа уткуштур». «Красноярск
крайың Тыва АССР-ге
хүнери». «Ийгиң мергежа-
ды». Красноярск телевидение-
синиң программалы. 19.20 —
«Бедик-биле эмиэшкың». До-
кументалдыг фильм. 19.40 —
«Азия төвү». Информастыг
публицисттик программа. 19.55 —
Чаралдар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг уду-
нар, чаштар!». «Хуулаа-
зың эки». 20.15 — Делегей-
ниң И. П. Чайковский аттыг
7-ги консерватула. 21.00 —
«Уе». Информастыг програм-
ма. 21.35 — «ТТ-ниң акрыя-
ның эң баштай. «Уттуң бобас
кыдың». Уран-чечен фильм
(КДР).

ИЮЛЬ 7-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг
программа. 8.40 — Эртенги
гимнастика. 8.55 — Кызыл ту-
тук Кара далаа фондуңу
ыры болган планка ансамбли-
ниң концерти. 9.35 — «Бистин-
биле кады кыл. Бис ытшаң
ыл, бистен аңкым». ГТР-дөң
дамчыдыла. 10.35 — «Аржым-
ка соода». Уран-чечен теле-
фильм. 11.40 — Телемөдөдөр.
11.45 — 11.45 — Чапсар. 11.45 —
Телемөдөдөр. 11.50 — «Хор-
айда болган кижилерге». Эр-
тем-пентердизг фильми.
15.15 — «Хөйүлүңу бияр сен
бе?». 15.45 — «Лазыгыңың».
Тележурнал. 16.15 — «Горни-

тер, харымалар!». 17.00 —
17.15 — Чапсар. 17.15 — «Ур-
ук салында-ла — хүн». («Ор-
бита-3»).

КЫЗЫЛДАН

18.40 — «ССРЭ-ниң 60 чы-
лыңа уткуштур». «Красноярск
крайың Тыва АССР-ге
хүнери». «Ийгиң мергежа-
ды». Красноярск телевидение-
синиң программалы. 19.20 —
«Бедик-биле эмиэшкың». До-
кументалдыг фильм. 19.40 —
«Азия төвү». Информастыг
публицисттик программа. 19.55 —
Чаралдар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг уду-
нар, чаштар!». «Хуулаа-
зың эки». 20.15 — Делегей-
ниң И. П. Чайковский аттыг
7-ги консерватула. 21.00 —
«Уе». Информастыг програм-
ма. 21.35 — «ТТ-ниң акрыя-
ның эң баштай. «Уттуң бобас
кыдың». Уран-чечен фильм
(КДР).

ИЮЛЬ 7-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг
программа. 8.40 — Эртенги
гимнастика. 8.55 — Кызыл ту-
тук Кара далаа фондуңу
ыры болган планка ансамбли-
ниң концерти. 9.35 — «Бистин-
биле кады кыл. Бис ытшаң
ыл, бистен аңкым». ГТР-дөң
дамчыдыла. 10.35 — «Аржым-
ка соода». Уран-чечен теле-
фильм. 11.40 — Телемөдөдөр.
11.45 — 11.45 — Чапсар. 11.45 —
Телемөдөдөр. 11.50 — «Хор-
айда болган кижилерге». Эр-
тем-пентердизг фильми.
15.15 — «Хөйүлүңу бияр сен
бе?». 15.45 — «Лазыгыңың».
Тележурнал. 16.15 — «Горни-

тер, харымалар!». 17.00 —
17.15 — Чапсар. 17.15 — «Ур-
ук салында-ла — хүн». («Ор-
бита-3»).

КЫЗЫЛДАН

18.40 — «ССРЭ-ниң 60 чы-
лыңа уткуштур». «Красноярск
крайың Тыва АССР-ге
хүнери». «Ийгиң мергежа-
ды». Красноярск телевидение-
синиң программалы. 19.20 —
«Бедик-биле эмиэшкың». До-
кументалдыг фильм. 19.40 —
«Азия төвү». Информастыг
публицисттик программа. 19.55 —
Чаралдар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг уду-
нар, чаштар!». «Хуулаа-
зың эки». 20.15 — Делегей-
ниң И. П. Чайковский аттыг
7-ги консерватула. 21.00 —
«Уе». Информастыг програм-
ма. 21.35 — «ТТ-ниң акрыя-
ның эң баштай. «Уттуң бобас
кыдың». Уран-чечен фильм
(КДР).

ИЮЛЬ 8-ТЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг
программа. 8.40 — Эртенги
гимнастика. 8.55 — «Ийги
аңк-чоруктар кыдың». Дамчы-
дылаңа Ю. Сосновкин чоруду-
ру. 9.35 — «Эртенде орун»
Уран-чечен фильм. 11.20 —
Телемөдөдөр. 11.25 — 11.45 — Чап-
сар. 11.45 — Телемөдөдөр.
11.45 — Сибирин болган